

ADRIAEN VAN OSTADE

OMSTREEKS DEZEN TIJD VALT HET levenseinde van onzen oud-Nederlandschen schilder Adriaen van Ostade. Nu 250 jaar geleden. Wanneer dat precies geweest is weten we niet. De sterfdatum is onbekend. Wel vermeldt het Haarlemsche Begrafenisboek, dat den tweeden Mei 1685 in de St Bavo aldaar Adriaen van Ostade werd begraven. We kunnen dus wel dezen schilder van de eerste grootte in deze dagen bij zijn 250en sterfdag gedenken.

Er is een zeker streven om allerlei, dat Nederlandsch is, op rekening van Duitschland te boeken. Zoo vonden we ook vermeld, dat deze man onzer schilderschool eigenlijk een Duitscher zou geweest zijn. Doch daarmee doet men de waarheid geweld aan.

Immers het Haarlemsche Doopboek komt ons vertellen, dat deze Adriaen den 23sten December 1610 aldaar werd gedoopt. De waarheid is deze, dat de familie toen reeds jaren geleden naar Nederland uit Lubeck was overgekomen en zich eerst te Amsterdam, de handelsstad, daarna te Haarlem vestigde.

In hetzelfde jaar als Ostade werd David Teniers geboren te Antwerpen. Tijdgenooten dus. Beiden vermaarde schilders. Toch tegenstellingen. Terwijl Teniers de natuur trachtte op te smukken, gaf Ostade terug, dat wat hij waarnam. Misschien wel eens wat al te nauwkeurig. We kunnen de tegenstelling ook zóó vastleggen: Teniers schilderde de dingen, zooals hij ze gaarne zou gezien hebben; Van Ostade zooals hij ze zag. Verschil tusschen idealisme en realisme.

Ostade heeft ongetwijfeld een uitstekende leerschool gehad. Hij kon met zijn leermeesters: Rembrandt en Frans Hals voor den dag komen.

Wat is het nu, dat het penseel van Ostade aantrok? Het was het komische en drastische; landelijke dansen; boersche tafereelen; drinkgelagen en wat dies meer zij. Daarin lag zijn kracht. Maar onvergelykelyk schoon schildert hij ook de stille vreugden van den huiselijken aard en op de straat voor het huis.

Van Rembrandt heeft hij het meesterschap: „licht en schaduw.” De spaarzaam verlichte boerenhuizen boeien hem; een keldertooneeltje oefent een magischen invloed op hem uit en hij schildert „De Alchimist.” Zijn verve is warm en lichtend.

In de werkplaats van den kunstschilder.

Naar een schilderij van 'A. van Ostade

Er zijn heel wat doeken van z'n penseel bewaard gebleven. We noemen: twee Boerenbinnenhuizen; een Dorpsschool; Boerendans en Boerenmuziek; een Stamtafel in een Dorpsherberg; de Dorpsvedelaar; de Brilkenkoopman; de Huisvader; het Tafelgebed; de Kunstenaar in zijn werkplaats; de Spinster voor de boerderij.

De schilderkunst van Ostade is een beeld van zijn tijd. De kunstenaar — en niet alleen Ostade — is nog onder den indruk van den moeilijken tijd, die achter den rug is, van den zwaren vrijheidsoorlog. Men leeft weer op; er komt weer vreugde in het leven — de vreugden beeldt hij uit: in de rust van het huis; in de uitpattingen of in vlakke geneugten ook. Het volk en dus ook de kunstenaar ademt op na langen druk. Zij genieten weer van het leven in het blijde bewustzijn, dat geen Spaansche macht hen meer onderdrukken kan. Zij zijn een volk geworden van vrije mannen. De vrouwen doen een oogje dicht als de golven van de vreugde wat hoog gaan. Maar hoe meer dan later in het volksgeheugen het beeld van dien geweldigen tijd verbleekt, hoe gemanierder en sierlijker de schilderijen ook worden. De drink- en vechtpartijen worden vriendelijke „novellen.”

Gansch anders dan zoovele andere kunstbroeders wist Van Ostade te financieren. Behalve roem vergaderde hij ook een groot vermogen en was een aanzienlijk heer.

Vroeger gaf men hem wel eens den bijnaam: de goede, om hem te onderscheiden van zijn elf jaren jongeren broeder Isaac, die eveneens schilder was, maar zulk een grooten roem niet kon verwerven. St.

DE VRIEND DER GEZONDHEID

Congestie. — Dit is de vreemde naam voor *abnormalen bloed-aandrang* naar het een of ander lichaamsdeel. Het meest komen congestie naar het *hoofd* en congestie naar de *longen* voor.

In het eerste geval treden duizelingen, kloppen der aderen, heet gevoel in het gelaat, hoofdpijn op, in het tweede geval ontstaat een beklemd gevoel op de borst met kortademigheid, hartkloppingen, een korten drogen hoest, zelfs opgeven van bloederig slijm.

Deze verschijnselen worden veroorzaakt door *stoornissen in den bloedsomloop*, die op hun beurt weer te voorschijn geroepen worden o.a. door lang gebukt zitten, nauwe kragen en ceinturen, koude voeten, langdurig oponthoud in te warme lucht. Deze aanleidingen moeten dus zooveel mogelijk worden vermeden. Vooral gezette personen en lijders aan hart- en longziekten moeten hierop terdege acht geven, want uit een op zichzelf onbetekenende congestie kan zich een gevaarlijke toestand ontwikkelen.

De *behandeling* van een *aanval van congestie* is eenvoudig en meestal doeltreffend. Men verwijdere alle nauwaansluitende kledingstukken, vooral aan hals, borst en onderlijf, en neme dadelijk een *warm voet- of handbad* van 10 tot 15 minuten duur en neme daarbij om de 5 minuten 5 droppels *Belladonna D4* in. In de meeste gevallen gaat dan de aanval spoedig voorbij. Wie veel aan congestie lijdt, moet voor geregelde lichaamsbeweging en geregelde ontlasting zorgen, 2 à 3 maal per week een zoogenaamd *wisselvoetbad* (eerst warm, dadelijk daarna koud) nemen en het gebruik van alcoholische genotmiddelen (wijn, bier, likeur) en van sterke koffie zooveel mogelijk beperken of geheel en al vermijden. Dr J. V.

ARBEID EN STRIJD

DENNETT HEEFT EZRA EN NEHEMIA BINNEN ons bereik gebracht als Bijbelboeken, die groote waarde hebben juist voor onzen tijd.

Over Ezra gaven we eenigen tijd geleden reeds onze indrukken in een artikeltje „Terugkeer;” Nehemia is om weer andere redenen niet minder belangrijk.

„Arbeid en Strijd” *) doet het goed in zijn lichtgroene bandje met symbolische teekening, troffel en zwaard. De titel dekt den inhoud en leidt verklarend in de lezing ervan in. „Troffel en Zwaard” zou pakkender geweest zijn, maar niet juister. In de teekening en den titel samen hebben we dezelfde gedachte.

„Arbeid en Strijd” is de lezing zoo waard, omdat het met een bepaalde boodschap voor onzen tijd tot ons komt.

We staan in Nehemia midden in het verval.

De heerlijkheid en de kracht zijn vergaan.

Een zwakke herinnering aan David en Salomo leeft nog voort.

De verbrokkelde muren en zwartgebrande poorten spreken boekdeelen!

De opnieuw ommuurde stad is wel gróót, maar léég!! Het volk woont buiten, op een afstand! Sommige vrijwilligers — behalve de ambtsdragers — willen wel binnen de poorten wonen en zij worden er wel om geprezen, maar verder — moeten de feestdagen het doen!

„Arbeid en Strijd” schildert ons in rustige kleuren — en dat acht ik de beteekenis van het boek — wat energie des geloofs is, en trouw, en gehoorzaamheid en waakzaamheid. En dat is wat we ook in onzen tijd noodig hebben: mannen des geloofs, gehoorzaam aan God, die niet zichzelf leven, maar voor de zaak des Heeren, en die het kloeke woord van Nehemia uitspreken: „God van den hemel zal het ons doen gelukken!”

„Arbeid en Strijd” is een boek van actie.

Er wordt in gearbeid en gestreden!

Maar bij beiden kan het gebed niet worden gemist.

Welnu, er wordt in dit boek óók gebeden! En wel: als de verslapping onder de broederen merkbaar is geworden. En als de kuiperijen van de vijanden dreigen alles te doen mislukken. En als het verraad van den hoogsten ambtsdrager wordt ontdekt!

„Arbeid en Strijd” is een boek voor jongeren, al staat het er niet buiten op en binnen in. Ja, vooral voor hen is dit een boek, om biddend te lezen!

Zullen we nog eens weer een tijd van opleving aanschouwen?

Zullen allen, die Christus liefhebben, hun hart gehéél geven aan de zaak des Heeren?

Werke de lezing van „Arbeid en Strijd” — geen vlamdend betoog, maar een rustig en ernstig boek — daartoe mede! J. T.

*) Uitgave: J. N. Voorhoeve - Den Haag.

